

Undersøgelse af kommunernes implementering af lovkravet om obligatorisk tilbud om sprogvurderinger til alle treårige

Dette notat indeholder resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets kommuner om hvor langt kommunerne er i arbejdet med at implementere dagtilbudslovens § 11 om sprogvurderinger af alle 3-årige børn.

Notatet gennemgår først baggrunden for undersøgelsen derefter undersøgelsens metode og til sidst undersøgelsens resultater.

Baggrunden for spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen erstatter projektet "Måling af sproglig udvikling" i EVA's handlingsplan 2007. "Måling af sproglig udvikling" var planlagt som en undersøgelse baseret på et repræsentativt udsnit af sprogvurderingsresultaterne blandt de 3-årige børn. Opsamlingen skulle give et billede af hvordan de 3-årige i en årgang klarer sig rent sprogligt, og den skulle gentages årligt for at gøre det muligt at følge udviklingen.

I samråd med Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender besluttede EVA at gennemføre en indledende spørgeskemaundersøgelse der afdækker kommunernes implementering af dagtilbudsloven § 11 på tre overordnede områder:

- Status på implementeringen
- Valg af sprogvurderingsmateriale og -metode
- Registrering af data knyttet til sprogvurderingerne.

Fra vores andre opgaver på området har vi erfaret at der, idet dagtilbudsloven trådte i kraft 1. august 2007, endnu ikke er gennemført tilstrækkeligt mange sprogvurderinger til at give et repræsentativt resultat. Det er desuden svært at sammenligne kommunernes opgørelser af sprogvurderingsresultaterne, da dagtilbudsloven rummer mulighed for at benytte forskellige sprogvurderingsmaterialer og -metoder der ikke er indbyrdes sammenlignelige. Endelig har vi erfaret at der er meget forskellige registreringspraksis i kommunerne, og at det højst sandsynligt vil være vanskeligt at indhente resultater på kommunalt niveau – også fremover

Kort om undersøgelsens metode

Undersøgelsen er gennemført som en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt alle 98 kommuner. Alle kommuner er indledningsvis blevet telefonisk kontaktet med henblik på at identificere den person der var mest kvalificeret til at besvare spørgeskemaet. Vedkommende er blevet kontaktet og har bekræftet at være den mest kvalificerede til at besvare

Dato

21.12.2007

Ref

psc/mbe

Jnr

2007-44-65

Side

1/8

spørgeskemaet. Ved samme lejlighed er personen blevet informeret om undersøgelsens formål og videre forløb. På den måde har det været muligt at sende spørgeskemaet direkte til den rette person, som i langt de fleste tilfælde har været en talehørepædagog eller en pædagogisk konsulent i PPR, og i sjældne tilfælde ledere af daginstitutionsområdet i forvaltningen.

Spørgeskemaet er inden udsendelse blevet pilottestet. Det færdige spørgeskema blev sendt til de kontaktede respondenter via mail. Der blev gennemført en rykkerrunde via mail, og herefter kontaktede vi telefonisk de kommuner der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet.

Undersøgelsen er gennemført i november 2007. Der er indkommet besvarelser fra 91 kommuner ud af i alt 98 kommuner, hvilket resulterer i en svarprocent på 93 %. Svarprocenten vurderes som yderst tilfredsstillende.

Undersøgelsens overordnede resultater

Status på implementeringen:

- 14 kommuner (15 %) tilbød pr. 01.11.07 sprogvurderinger til alle kommunens 3-årige børn.

Valg af sprogvurderingsmateriale og -metode:

- 61 kommuner (67 %) benytter eller har besluttet at benytte Familienministeriets Sprogvurderingsmateriale til 3-årige i ren eller kombineret form.
- 14 kommuner benytter eller vil benytte TRAS i ren eller kombineret form
- Fem kommuner benytter eller vil benytte Den Bornholmske Treårsscreening.

Registrering af data knyttet til sprogvurderingerne:

- 47 kommuner (52 %) angiver at de er uafklaret i forhold til registrering af samlede data på kommunalt niveau. 60-67¹ kommuner (72 % – 81 %) er uafklaret i forhold til hvilke informationer om det enkelte barn der skal registreres centralt.

¹ 60 kommuner (72 %) er uafklaret i forhold til registrering af børn der har behov for særlig talepædagogisk bistand. 65 kommuner (78 %) er uafklaret i forhold til registrering af børn der har behov for opfølgning inden for daginstitutionen. 67 kommuner (81 %) er uafklaret i forhold til børn der ikke har behov for opfølgning.

Status på implementeringen

Alle respondenterne (91 kommuner) har svaret på hvor langt de er i arbejdet med at tilbyde sprogvurderinger til alle 3-årige i kommunen i henhold til dagtilbudsloven § 11.

Tabel 1

Hvor langt er kommunen nået i arbejdet med at tilbyde sprogvurderinger til alle 3-årige i kommunen i henhold til dagtilbudsloven § 11?

	Antal kommuner	Procent
Alle 3-årige tilbydes sprogvurderinger	14	15 %
Er i gang med at implementere sprogvurderinger af alle 3-årige	60	66 %
Er ikke i gang med at implementere sprogvurderinger af alle 3-årige.	17	19 %
I alt	91	100 %

På undersøgelsestidspunktet tilbød 14 kommuner (15 %) sprogvurderinger af alle kommunens 3-årige børn. 60 kommuner (66 %) havde taget initiativer til implementering af lovgivningen, men tilbød ikke systematisk sprogvurderinger til alle kommunens 3-årige². De resterende 17 kommuner (19 %) havde på undersøgelsestidspunktet ikke påbegyndt arbejdet med at kunne tilbyde sprogvurderinger af alle 3-årige børn i kommunen.

Ud af de 77 kommuner der ikke tilbyder sprogvurderinger på undersøgelsestidspunktet, har 63 af kommunerne svaret på hvornår de planlægger at tilbyde sprogvurderinger til alle 3-årige.

Tabel 2

Hvornår planlægger kommunen at tilbyde sprogvurderinger til alle 3-årige i henhold til dagtilbudsloven § 11?

	Antal kommuner	Procent
November – december 2007	1	2 %
1. kvartal 2008	35	55 %
2. kvartal 2008	6	10 %
3. kvartal 2008	5	8 %
4. kvartal 2008	0	0 %
Ved ikke	16	25 %
I alt	63	100 %

14 kommuner har undladt at besvare.

Af de 63 kommuner der har besvaret, forventer 36 kommuner at tilbyde sprogvurderinger af alle 3-årige inden udgangen af første kvartal 2008. Ved årets afslutning mener yderligere

² Som en midlertidig løsning tilbød nogle kommuner sprogvurdering af børn hvis forældrene selv henvendte sig til daginstitutionen eller forvaltningen. Hvor mange kommuner der er tale om, siger undersøgelsen ikke noget om.

11 kommuner at være i gang. Holder planerne og sker der ingen ændringer blandt de 14 kommuner der i dag tilbyder sprogvurderinger, vil 61 af landets kommuner ved årsskiftet 08/09 tilbyde sprogvurderinger i henhold til dagtilbudsloven § 11.

16 af de kommuner der ikke tilbød sprogvurderinger på undersøgelsestidspunktet, havde ikke taget stilling til hvornår de ville begynde at tilbyde sprogvurderinger til alle kommunens 3-årige børn.

Udfordringer for kommunerne

De 77 kommuner der endnu ikke tilbyder sprogvurderinger, har i et tekstfelt i spørgeskemaet beskrevet hvilke udfordringer de oplever i forhold til at implementere dagtilbudsloven § 11. Kommunerne peger på følgende overordnede udfordringer:

- at opkvalificere det pædagogiske personale til bl.a. at varetage opfølgningen på sprogvurderingerne, fx opkvalificering til nye typer af forældresamtaler og øget behov for sprog- eller talehørepædagoger når der identificeres flere børn med sprogvanskeligheder (22 kommuner)
- at vælge metode og sprogvurderingsmateriale, herunder at afgøre hvilke faglige kompetencer der skal involveres i selve sprogvurderingen (18 kommuner)
- at integrere sprogvurderinger i den pædagogiske hverdag blandt "mange andre nye opgaver" (17 kommuner)
- at organisere arbejdet med at implementere sprogvurderingerne (13 kommuner)
- at kunne nå ud til de børn der ikke går i institution (10 kommuner)
- at afklare økonomien (6 kommuner)
- at registrere og opbevare personfølsomme oplysninger (4 kommuner)
- at etablere et tilbud der tager højde for både § 11 og § 4a (3 kommuner)
- at der har været kort tid fra loven blev vedtaget til den trådte i kraft (3 kommuner)
- at kunne følge op på sprogvurderingernes resultater (2 kommuner)
- at koordinere tiltaget med kommunens øvrige aktiviteter på området (2 kommuner)

Side

4/8

Valg af sprogvurderingsmateriale og -metode

23 kommuner (25 %) har på undersøgelsestidspunktet ikke valgt hvilket sprogvurderingsmateriale og hvilken metode de vil benytte. Materiale- og metodevalget blandt de resterende 68 kommuner (75 %) fordeler sig på:

- Familienministeriets Sprogvurderingsmateriale for 3-årige
- TRAS (Tidlig Registrering af Sprogudvikling i det daglige samspil)
- Den Bornholmske Treårsscreening.

Fordelingen af materiale- og metodevalg fremgår af tabel 3.

Tabel 3
Hvilke sprogvurderingsmaterialer er anvendt til sprogvurderinger af alle 3-årige i henhold til dagtilbudsloven § 11?

	Antal kommuner	Procenter
Familieministeriets Sprogvurderingsmateriale til 3-årige	47	69 %
Familieministeriets Sprogvurderingsmateriale til 3-årige + TRAS	10	15 %
Familieministeriets Sprogvurderingsmateriale til 3-årige + andet materiale end TRAS	3	4 %
TRAS	3	4 %
Familieministeriets Sprogvurderingsmateriale til 3-årige + TRAS + Den Bornholmske Treårs-screening	1	1 %
Den Bornholmske Treårsscreening	4	6 %
I alt	68	100 %

Der er 23 kommuner der ikke har besluttet hvilket sprogvurderingsmateriale de vil benytte.

61 ud af de 68 kommuner der har valgt sprogvurderingsmateriale og -metode, har valgt Familieministeriets Sprogvurderingsmateriale i ren eller kombineret form. 14 af disse kombinerer det med sprogvurderingsmaterialer og -metoder der giver et kvalitativt indtryk af barnets sproglige formåen. Her anvendes primært TRAS.

14 kommuner benytter eller vil benytte TRAS i ren eller kombineret form, mens det tilsvarende tal for Den Bornholmske Treårsscreening er 5 kommuner.

Sprogvurdering af tosprogede børn

Dagtilbudslovens krav om sprogvurderinger og folkeskolelovens § 4a om obligatorisk sprogscreening af tosprogede administreres forskelligt i kommunerne. 90 kommuner har oplyst hvordan de sprogvurderer eller i fremtiden vil sprogvurdere tosprogede børn. Materialevalget fordeler sig således:

Tabel 4
Hvilket materiale vil de tosprogede børn blive sprogvurderet ud fra?

	Antal kommuner	Procent
Samme som andre 3-årige	8	9 %
Særligt materiale til tosprogede	31	34 %
Det samme og et særligt materiale	17	19 %
Ikke afklaret	33	37 %
I alt	90	100 %

8 kommuner (9 %) benytter eller regner med at benytte det samme materiale til sprogvurdering af alle kommunens 3-årige. 17 kommuner (19 %) benytter eller vil benytte både det samme og et særligt materiale til tosprogede børn. 31 kommuner (34 %) benytter et sær-

ligt materiale til tosprogede børn. 33 kommuner (37 %) er ikke afklaret om materialevalg til sprogvurdering af kommunens 3-årige tosprogede børn.

Kommunernes registreringspraksis

I spørgeskemaet har vi spurgt til hvilke data der registreres på kommunalt niveau og på det enkelte barn.

Kommunernes registrering af data på kommunalt niveau

Hvad angår det kommunale niveau, fokuserer undersøgelsen på registrering af samlede tal vedrørende børnenes deltagelse i sprogvurderinger og resultaterne af sprogvurderingerne. Omfanget af kommunernes registrering ses i tabel 5.

Tabel 5

Hvilke informationer registreres centralt i fx forvaltning, PPR, børne- og undervisningsenheden e. l. (marker i et eller flere felter)? N=91

	Antal kommuner	Procent
Antal børn der har fået tilbud om sprogvurdering	24	26 %
Antal børn der har taget imod tilbud om sprogvurderinger	22	24 %
Antal børn der har afslået tilbud om sprogvurderinger	14	15 %
Antal børn der har fået foretaget sprogvurderinger	17	19 %
En samlet score for kommunens børn	16	18 %
Antal børn der ikke har behov for opfølgning	15	16 %
Antal børn med behov for opfølgning af dagtilbuddets personale	25	27 %
Antal børn med behov for særlig talepædagogisk bistand	36	40 %
Der vil ikke blive registreret informationer centralt	7	8 %
Uafklaret	47	52 %
I alt	223	245 %

Det totale antal er større end N da kommunerne kan registrere mere end én information.

47 kommuner (52 %) angiver at de er uafklaret i forhold til registrering af de samlede data for kommunen. 7 kommuner (8 %) angiver at de ikke vil registrere samlede data centralt i kommunen. I forhold til kommunernes registrering af deltagelse i sprogvurderingerne er der flest kommuner der registrerer eller vil registrere hvor mange børn der har fået tilbudt sprogvurdering. Denne registrering foretages/vil foretages af 24 kommuner (26 %). Færrest kommuner registrerer/vil registrere antal børn der afslår tilbuddet om sprogvurdering, hvilket registreres/vil registreres af 14 kommuner (15 %).

I forhold til kommunernes registrering af sprogvurderingernes resultater er der flest kommuner der registrerer/vil registrere antallet af børn der vurderes til at have behov for særlig talepædagogisk bistand. 36 kommuner (40 %) foretager/vil foretage denne registrering. Færrest kommuner registrerer/vil registrere antallet af børn der ikke har behov for efterfølgende sprogstimulering, hvilket registreres/vil registreres af 15 kommuner (16 %). 16 kommuner (18 %) registrerer/vil registrere en samlet sprogscore for de børn der er blevet sprogvurderet.

Kommunernes registrering af informationer om det enkelte barn

I spørgeskemaet har vi spurgt til hvilke informationer kommunerne registrerer om det enkelte barn, og om kommunerne opbevarer disse informationer i et fælles register i kommunen. Konkret spørges der til om kommunerne registrerer barnets: CPR-nummer, alder, score, registreringsark og hvilket dagtilbud barnet er indskrevet i. Registreringen er yderligere opdelt efter tre kategorier: børn vurderet til at have behov for særlig talepædagogisk bistand, børn vurderet til at have behov for opfølgning i daginstitutionen og børn vurderet til ikke at have behov for opfølgning. Tabel 6 beskriver hvilke informationer kommunerne registrerer centralt om det enkelte barn. 83 ud af 91 kommuner har besvaret.

Tabel 6

Kommunernes registrering af det enkelte barn, fordelt efter tre kategorier af behov for sprogstimulering. N=83

	Børn med behov for særlig talepædagogisk bistand	Børn med behov for opfølgning i daginstitutionen	Børn uden behov for opfølgning
Barnets score	25 %	10 %	5 %
Barnets CPR-nummer	25 %	6 %	2 %
Barnets alder	23 %	8 %	4 %
Registreringsark fra barnets test	22 %	6 %	2 %
Barnets daginstitution	23 %	8 %	5 %
Registrering er uafklaret	72 %	78 %	81 %
Ingen registrering	2 %	2 %	4 %
I alt	192 %	118 %	103 %

8 kommuner har ikke svaret. Den totale procent er større end 100 da kommunerne har kunnet registrere mere end én information. Kommunerne kan angive at de registrerer data og er uafklaret om dele af registreringen.

60-67 kommuner (72 % – 81 %) er uafklaret i forhold til hvilke informationer om det enkelte barn der skal registreres centralt. To kommuner (2 %) registrerer ingen informationer om det enkelte barn, mens en kommune ikke registrerer informationer om børn uden behov for opfølgning. Flest kommuner registrerer/vil registrere informationer om de børn der har behov for særlig talepædagogisk bistand, og færrest kommuner registrerer/vil registrere informationer om børn der ikke har behov for opfølgning. 21 kommuner (25 %) registrerer eller vil registrere barnets sprogvurderingsscore for de børn der har behov for særlig talepædagogisk bistand. 20 af disse kommuner registrerer også barnets CPR-nummer.

I spørgeskemaundersøgelsen spørger vi om informationerne om børnene registreres i et fælles register i kommunen. 16 kommuner (18 %) angiver at informationerne om børnene bliver eller vil blive registreret i et fælles register. Seks kommuner ud af 16 kommuner har

endnu ikke besluttet hvilke informationer der skal registreres i et fælles register. To kommuner har besluttet hvilke informationer om det enkelte barn der i fremtiden skal registreres i et fælles register. De resterende otte kommuner har enten ikke angivet hvilke informationer der registreres, eller har misforstået spørgsmålet og angivet hvordan de vil samle informationer i et fælles register.